5

jkek;.ke&‡

गतपाठे भवन्तः पठितवन्तः यत् रामः बालिं जघान हनुमांश्च सीतायाः अन्वेषणे लङ्काम् अगच्छत् । हनुमान् सीताम् अशोकवाटिकायाम् अपश्यत् । हनुमन्तं रावणस्य सैनिकाः अगृह्णन् । तदनन्तरं हनुमान् लङ्काम् अज्वालयत् । सीतायाः सूचनां दातुं हनुमान् पुनः रामस्य समीपं प्रत्यागच्छत् । अस्मिन् पाठे सीतायाः अग्निपरीक्षायाः रामराज्यस्य च विशेषतानां विषये पठिष्यामः।

mís';kfu

इमं पाठम् अधीत्य भवन्तः शक्ष्यन्ति :

- अस्य पाठस्य संस्कृतश्लोकानां शुद्धोच्चारणं कर्तुम्य ;
- रामायणस्य सम्बन्धितकथां ज्ञापयितुम्य ;
- रामायणस्य पात्राणां विषये ज्ञातुम्य ;
- रामायणस्य च कथा स्वशब्देषु लिखितुम् ।

d{kk & 2

fVli.kh

5-1 'ykdk% 81&100

r|u xRok i|jÈ y³dk gRok jko.kekgoA
jke% lhrkeuçkI; ijk obMke|ikxer~AA1-1-81AA

रामः सीतां प्राप्य दुविधायाम् आगच्छत्। जनसभायां सः सीतां कठोराणि वचांसि अवदत्।

rke|okp rrk jke% i#"k tulalfnA
ve";ek.kk lk lhrk foo'k Toyu| lrhAA1-1-82AA

तानि कठोराणि वचांसि असहन्ती सीता ज्वलति अग्नौ प्रवेशं कृतवती। तदा अग्निदेवस्य साक्षित्वेन सीता निष्पापा पवित्रा च मता।

rrk·fXuopukRlhrk KkRok foxrdYe"keA
cHkk| jkeLlEçâ"V% iftrLlo|no|r%AA1-1-83AA

de|.kk ru egrk =|ykD;| lpjkpjeA
lnoÆ"kx.k| r|"V| jk?koL; egkReu%AA1-1-84AA

सर्वाभिः देवताभिः पूजितः रामः प्रसन्नोऽभवत् । रामेण रावणवस्य वधेन त्रयो लोकाः, चराचरं जगत्, देवाः ऋषयश्च सन्तुष्टाः अभवन्। एतदनन्तरं रामः लङ्कायाः सिंहासनं विभीषणाय दत्तवान्।

d{kk & 2

fVIi.kh

vfHkf"kP; p y³dk;k jk{kl Uæ foHkh"k.keA
n'rn'R;Lrnk jkek foToj% çeeknk gAA1-1-85AA

norkH;k oj çkl; leRFkkl; p okujkuA
v;kè;k çfLFkrk jke% i"id.k lâ}r%AA1-1-86AA

रामः कृतार्थो भूत्वा सन्तापेन मुक्तश्च भूत्वा प्रसन्नः सन् देवैः वरदानं प्राप्य मृतान् वानरान् संजीव्य सुग्रीवं विभीषणं च सार्धं नीत्वा पुष्पकयानेन अयोध्याय प्रस्थानं कृतवान्। अयोध्यागमनसमये पराक्रमी रामः भारद्वाज ऋषेः आश्रमम् अपि गतवान्।

Hkj}kt kJe xRok jkeL lR;ijkØe%A
HkjrL;kfUrd jkek gueUr 0;l t;rAA1-1-87AA

iujk[;kf;dk tYiUlxho lfgr'p l%A
i"id rRlek#á ufUnxke ;;k rnkAA1-1-88AA

तत्र गत्वा रामः हनुमन्तं भरतस्य समीपं प्रेषितवान् । सुग्रीवस्य च स्वपूर्वसेनां कथनपुरस्सरं पुष्पकयानम् आरुह्य रामः नन्दिग्रामं गतः। तत्र श्रीरामः स्वभ्रातृभिः सह त्रपविसर्जनं (वर्धितानां केशानां कर्तनम्) अकरोत्।

ufUnxke tVk fgRok Hkkr'fHkL lfgrk·u?k%A
jkeL lhrkeuçkI; jkT; iujokIrokuAA1-1-89AA

सीतां प्राप्य रामः पुनः स्वराज्यं प्राप्तवान् अर्थात् राजसिंहासनम् आरूढवान्। तस्य राजसिंहासने उपवेशनेन सर्वाः अपि प्रजाः मोदिताः धर्मनिष्ठावत्यश्चाभवन्।

çâ"Vefnrk ykdLr"V% i"VLl èkkÆed%A
fujke;k ájkx'p nÆHk{kHk;oÆtr%AA1-1-90AA

रामराज्ये (रामस्य नृपे सति) न कापि शारीरिक व्यथा आसीत्, न मानसिका न च कस्यापि दुर्भिक्षस्य भयम् आसीत् । कोऽपि कदापि पुत्रशोकं नानुमतवान्।

u i=ej.k fdf¥pí{;fUr i#"kk% DofprA
uk;ZLr'pkfoèkok fuR;a Hkfo";fUr ifrozrk%AA1-1-91AA

u pkfXuta Hk;a fdf¥pUukIlq eTtfUr tUro%A
u okrta Hk;a fdf¥pUukfi Tojd`ra rFkkAA1-1-92AA

रामराज्ये न कापि स्त्री विधवा भवति सर्वाश्च स्त्रियः पतिव्रताः सन्ति। न कस्यापि गृहं कदापि अग्निना ज्वलति न च कोऽपि जनः जले निमज्य मरणं प्राप्नोति। इत्थमेव न कदापि कस्यचिद् वायुवेगेन चक्रवातेन वा कस्यापि हानिर्भवति न च कदापि ज्वरादिरोगस्य भयं भवति। न तु कश्चिदपि बुभुक्षितः शेते न च कस्यापि गृहे कदापि चौर्यं भवति।

jkek;.ke&‡

d{kk & 2

fVIi.kh

u pkfi {knHk;a r= u rLdjHk;a rFkkA
uxjkf.k p jk"Vªkf.k èkuèkkU;;qrkfu pAA1-1-93AA

राष्ट्रं नगरं च धनधान्येन परिपूर्णमेव भवति। सर्वे नागरिकाः एवं जीवनं यापयन्ति यथा सतयुगे जनाः जीवनं यापयन्ति स्म।

fuR;a çefnrkL lo£ ;Fkk d`r;qxs rFkkA
vÜoeèk'krSfj"Vok rFkk cgqlqo.kZd%AA1-1-94AA

रामः शताधिकाश्वमेधयज्ञानि सम्पादितवान् बहुस्वर्णं च दाने दत्तवान्। नारदः वाल्मीकिं कथयति यत् कोटिपरिमितानां गवां दानेन दाता यशस्वी रामः वैकुण्ठं गमिष्यति।

xoka dksVî;qra nRok czãykda ç;kL;frA
vla[;s;a èkua nRok czã.kH;ks egk;'kk%AA1-1-95AA

तत्पश्चात् नारदः अग्रे कथयति यत् रामः ब्राह्मणेभ्योऽपरिमितं धनं (दानस्वरूपेण) दत्त्वा राजवंशस्य शतगुणाधिकम् उन्नतिमातनोति।

jktoa'kkU'krxq.kkULFkkif;";fr jk?ko%A
pkrqo.;± p yksd·fLeu Lo Lo èkes fu;ks{;frAA1-1-96AA

रामः दशवर्षसहस्रं दशवर्षशतं यावत् चतुर्वर्णानां जनान् धर्मे नियोजयिष्यति।

d{kk & 2

fVIi.kh

n'ko"kl gl kf.k n'ko"k'krkfu pA
jkek jkT;ei kfl Rok cãykd ç;kL;frAA 1-1-97AA

एवं शासनं कृत्वा (जनानां सेवां कृत्वा) रामः ब्रह्मलोकं गमिष्यति। अस्य पवित्रस्य पापनाशकस्य पुण्यप्रदायकस्य वेदतुल्यस्य रामचरित्रस्य यः पठनं करोति सः सर्वप्रकारकैः पापैः मुच्यते।

bn ifo= iki?u i.; on'p lfEereA
;% iBækepfjr lo iki% çeP;rAA1-1-98AA

आयौ वृद्धिकारिणीमिमां रामायणस्य कथां यः कोऽपि मनुष्यः श्रद्धापूर्वकं पठति चेत् सः पुत्र–पौत्रभ्रातृबन्धुभिश्च सह स्वर्गे सम्मानितो भवति।

,rnk[;kuek;"; iBukek;.k ujk%A
l i=ik=Llx.k% çR; Lox egh;rAA1-1-99AA

iBfU}tk okx"kHkRoeh;kr
L;kR{kf=;k HkfeifrRoeh;krA
of.kXtu% i.;QyRoeh;kr
tu'p 'kæk·fi egRoeh;krAA1-1-100AA

यदि इमं रामायणं ब्राह्मणः पठेच्चेत् सः शास्त्रे पारङ्गतः स्यात्, यदि क्षत्रियः पठेच्चेत् सः पृथिवीपतिः (पृथिव्याः जेता) भवेत्। यदि वैश्यः पठेच्चेत् सः

स्वकार्ये उन्नतिं प्राप्नुयात्, यदि शूद्रः पठेच्चेत् तस्य जनेषु महत्त्वं (श्रेष्ठत्वं) अभिवर्धताम्।

fVIi.kh

bR;k"kZ Jheæke;.ks okYehdh; vkfndkO;s ckydk.Ms
¼Jheæke;.kdFkkIa³{ksik uke½
çFke% lx%AA

ikBkxr% ç'u% 5-1

1. सीतां रामः कठोराणि वचांसि कुत्र अवदत्?
2. यदा रामः कठोराणि वचांसि अवोचत् तदा सीता किमकरोत्?
3. रावणस्य मृत्योः पश्चात् लङ्कायाः राजा कोऽभवत्?
4. रामः नन्दिग्रामं कथं प्राप्तवान्?

HkoUr% fd% f'kf{kroUr%

- रामस्य रावणेन सह युद्धम्।
- सीतारामयोः पुनर्मेलनम्।
- लङ्कायाः नृपरूपेण विभीषणस्य राज्याभिषेकः।
- रामस्य अयोध्या प्रत्यागमनम्।

ikBkUr% ç'u%

1. यदा सीता अग्निं प्राविशत् तदा किम् अभवत् ?
2. रामराज्ये अयोध्यायाः अवस्था कीदृशी आसीत् ?

mÙkjekyk

5-1

1. देवसभायाम्।
2. सा अग्नौ प्रवेशं कृतवती।
3. विभीषणः।
4. पुष्पकयानेन।